

AUTYZM
- NIE TRACZ CZASU!

Konsekwencja, a kara

Metody terapeutyczne w procesie wychowawczym

Praca z dziećmi z autyzmem to ciągłe podejmowanie wyzwań.

W Niepublicznym Punkcie Przedszkolnym „Effectis” codziennie zadajemy sobie pytanie, jak najlepiej możemy pomóc naszym podopiecznym.

W poniższym artykule przybliżamy temat konsekwencji i kary oraz przedstawiamy stosowane metody terapeutyczne w wychowywaniu dzieci. Serdecznie zapraszam do lektury.

Mirostław Wiśniewski

oligofrenopeda, dyrektor pedagogiczny NPP Effectis

Rodzice, wychowując dziecko, często stają przed dylematem, jakie metody wychowawcze stosować: czy jedynie karać za zachowania niepożądane, czy może wyłącznie nagradzać za zachowania prawidłowe. Co w takim razie bardziej motywuje dziecko – kara czy nagroda? Mówiąc o wychowaniu, mamy na myśli kompleksowe wptywanie na podopiecznego w taki sposób, aby kształtować go pod względem umysłowym, fizycznym i moralnym. Dlatego w procesie wychowania niezwykle ważne jest stosowanie metod, które stanowią świadomy i konsekwentny sposób oddziaływania na dziecko. Nagradzanie i karanie są jednymi z najczęściej stosowanych metod wychowawczych. O ile przyznawanie nagród nie budzi powszechnej dezaprobaty, to kary często uwa-

żane są za bardzo awersyjne i nie są chętnie wykorzystywane w procesie wychowania. Czy zatem można wychować dziecko bez kar?

Kara

Według Wincentego Okonia, wybitnego polskiego pedagoga i dydaktyka, kara to wywołana w sposób naturalny lub sztuczny sytuacja przykra dla jednostki, mająca na celu zahamowanie tego rodzaju zachowania, które ją wywołało. To powstrzymywanie zachowań niepożądanych poprzez doznawanie przykrych przeżyć przez osobę karaną. Kara nie tylko wptywa hamująco na zachowanie niepoprawne, ale również pobudza osobę karaną do przejawiania takich zachowań, które będą uniemożliwiać jej

doświadczanie. Kara stanowi jedną z metod wychowawczych. W swym założeniu ma nauczyć dziecko prawidłowego postępowania. Zazwyczaj przybiera formę zakazów, nakazów, krzyków, klapsów, bicia, straszenia.

Czy jednak takimi sposobami możemy nauczyć dziecko prawidłowego postępowania? Oczywiście nie. Karanie może wydawać się skuteczne, gdy dziecko zaprzestaje zachowywać się źle. Jednak jest to zazwyczaj krótkotrwały efekt, nieprzynoszący oczekiwanych rezultatów. Kara często wymierzana jest pod wpływem silnych emocji, jakie towarzyszą rodzicowi po pojawieniu się niepożądanego zachowania u dziecka. Niekiedy jest nieproporcjonalna do uczynku lub zbyt długotrwała. Poprzez to, że jest niezapowiedziana i nagła, traci swój wychowawczy charakter i nie uczy dziecka przewidywania następstw swoich czynów. Dziecko, gdy otrzyma karę, ma poczucie niesprawiedliwego traktowania. Często czuje gniew, strach, a nawet chęć odwetu. Dzieje się tak, ponieważ rodzic na ogół nie ustala z nim wcześniej zasad i konsekwencji wynikających z ich nieprzestrzegania, a w momencie wymierzania kary nie wyjaśnia tego, co dziecko zrobiło źle. W efekcie dziecko nie rozumie za co jest karane, a niepożądane zachowanie zapewne powtórzy się w przyszłości. Dlatego też, aby kara mogła stać się metodą wychowawczą, powinna być zawsze konsekwencją konkretnego czynu czy działania. Dziecko, w ponoszeniu odpowiedzialności za złe zachowanie, powinno mieć świadomość, iż złamało pewne ustalone reguły i zasady, czego konsekwencją jest np. czasowa utrata ulubionej zabawki.

Konsekwencja a kara

Konsekwencję określa się jako wzmocnienia i kary, które związane są z zachowaniami dziecka. Kara uważana jest za nieprzewidywalną i nagłą, natomiast konsekwencja danego czynu jest oczekiwana i spodziewana. Pojawia się zawsze jako skutek konkretnego działania dziecka. Dlatego też powinna być zawsze taką samą reakcją. Konsekwencja może się dziecku nie podobać i być dla niego nieprzyjemna, jednak przez swój stały charakter jest mu znana i zrozumiała. Nie jest formą odreagowania złych emocji przez osobę karzącą, tak jak w przypadku kary. To, że się pojawia, zależy głównie od zachowania dziecka. Konsekwencja zawsze powinna:

- pojawiać się natychmiast po niepożądanym zachowaniu;
- być wypowiedziana stanowczo przez rodzica;
- być niekwestionowana i nie zmieniana przez dziecko;
- być adekwatna do popełnionego czynu.

Jeżeli dziecko przejawia zachowania, których nie możemy zaakceptować, musi mieć poczucie konsekwencji swoich działań. Należy pamiętać, że konsekwencje mają za zadanie

Wzmacnianie pozytywne nie tylko zachęca dziecko do prawidłowego postępowania, ale także umacnia w dziecku wiarę we własne możliwości, dostarcza radości i pogłębia więzi z rodzicem.

nie uczyć prawidłowych postaw oraz zachowań. Kara natomiast ogranicza się jedynie do działania gwałtownego, często w ogóle nie związanego z zachowaniem dziecka.

Przykład: Kara a konsekwencja

- Zachowanie: Dziecko wyrzuciło wszystkie zabawki z pudełka na podłogę, po czym nie chciało ich posprzątać.
- Kara: zakaz oglądania bajki.
- Konsekwencja: zaangażowanie dziecka w posprząkanie zabawek.

W procesie wychowawczym można wymienić kilka rodzajów konsekwencji:

- naturalne,
- logiczne,
- w formie przerwy,
- jako przejęcie kontroli fizycznej.

Konsekwencje naturalne, jak sama nazwa wskazuje, są naturalnym skutkiem zachowania dziecka. To działania, które wydarzą się w sposób naturalny, w sytuacji, kiedy dziecko zachowa się nieprawidłowo. Zawsze wynikają z określonego wydarzenia i sytuacji. W tym przypadku dziecko jest jedyną osobą odpowiedzialną za swoje postępowanie. Rodzic nie podejmuje próby naprawienia sytuacji, a jedynie nakierowuje dziecko na to, co samo powinno zrobić. Naturalne konsekwencje są widoczne w sytuacjach, gdy dziecko:

- zgubi jakiś przedmiot – w takiej sytuacji dziecko uczy się, iż należy pilnować swoich rzeczy,
- popsuje zabawkę lub zniszczy ubranie – w takiej sytuacji dziecko uczy się dbać o swoje rzeczy,
- jest zapominalskie lub nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, przez co traci możliwość otrzymania pochwały bądź zapowiedzianej nagrody – w takiej sytuacji dziecko uczy się, aby być bardziej zorganizowane i wywiązywać się z powierzonych zadań.

Konsekwencje logiczne mają za zadanie pokazać dziecku, jak należy zachować się w określonej sytuacji, a czego nie powinno się robić. W tym przypadku należy wcześniej

ustalić z dzieckiem, jakie zasady panują w domu i co grozi za ich nieprzestrzeganie. Dziecko ma świadomość, że gdy zachowa się źle, poniesie konsekwencje swojego czynu, gdy zaś postąpi zgodnie z oczekiwaniami, otrzyma zasłużoną nagrodę. Należy pamiętać, że reguły postępowania wyznacza rodzic. Powinny być one przestrzegane bardzo konsekwentnie i często dziecku przypominane. Dla ułatwienia można wspólnie z dzieckiem stworzyć regulamin w formie plakatu i powiesić w widocznym miejscu. To, jakie zasady będą umieszczone w regulaminie, zależy od indywidualnych wymagań każdej rodziny. Przy formułowaniu reguł należy zwrócić uwagę, aby nie stosować przekazu negatywnego tylko pozytywnego. To ważna zasada, ponieważ mówienie dziecku, czego ma nie robić, nie daje informacji, co mogłoby robić w zastępstwie. Oto kilka przykładów:

- zamiast „nie wiercę się przy stole” możemy zastąpić stwierdzeniem „siadę spokojnie przy stole”;
- zamiast „nie krzyczę” – „mam cichą buzię”;
- zamiast „nie biegam/nie bałaganie” – „bawię się spokojnie”;
- zamiast „nie dokuczam innym” – „jestem uprzejmy dla innych”, „dzielę się zabawkami z innymi”;
- zamiast „nie niszczę zabawek” – „dbam o swoje rzeczy i rzeczy innych”.

Dzieci najefektywniej uczą się przestrzegania reguł i brania odpowiedzialności za swoje postępowanie, gdy wiedzą, jakie otrzymają konsekwencje. Dlatego też powinny być one stałe i bezwzględnie przestrzegane. Na przykład, gdy dziecko:

- nie chce posprzątać zabawek – nie może odejść od zadania, jeśli go nie wykona,
- podczas obiadu zaczyna bawić się jedzeniem – posiłek zostaje zakończony,
- zabiera zabawki innemu dziecku – nie może uczestniczyć w zabawie,
- nie szanuje zabawek, niszczy je – zabieramy je na jakiś czas.

Logiczne konsekwencje zawsze powinny wiązać się z konkretną sytuacją i zachowaniem dziecka. To dzięki nim dziecko uczy się odpowiedzialności za swoje czyny, które w przyszłości mogą w skuteczny sposób powstrzymać wychowanka przed niepożądanym zachowaniem.

Konsekwencje w formie przerwy to pozbawienie dziecka danego wzmocnienia na jakiś czas. Rodzic odbiera to, co jest dla dziecka najbardziej atrakcyjne w danym momencie, np. czas spędzony na ulubionym zajęciu, czas spędzony z konkretną osobą (mamą, tatą, bratem, siostrą), czas spędzony na zabawie swobodnej. Aby metoda ta była formą konsekwencji, a nie

kary, należy wcześniej uprzedzić dziecko o wprowadzeniu takiego następstwa. Przerwa powinna być stosowana dopiero wtedy, gdy inne metody nie działają, a dziecko nadal zachowuje się nieprawidłowo. Aby wprowadzić przerwę do stosowanych metod wychowawczych, wybieramy wcześniej miejsce w domu, w którym będzie przebywać dziecko podczas owej konsekwencji. Najlepiej, aby takie miejsce nie dostarczało dziecku dodatkowych bodźców, to znaczy: nie znajdowały się w nim przedmioty, które dziecko lubi i którymi może się bawić oraz było miejscem przeznaczonym na wyciszenie się. Zatem, gdy dziecko zachowuje się źle (przeszkadza innym, krzyczy, zabiera zabawki, itp.), a próby uspokajania go nie odnoszą rezultatów, wyprowadzamy dziecko na czas wyciszenia i sadzamy w miejscu do tego przeznaczonym. Czas przerwy powinien być dokładnie mierzony (można użyć w tym celu stopera, klepsydry lub budzika). Zazwyczaj długość przerwy wyznacza się, biorąc pod uwagę wiek dziecka: 3 lata – 3 minuty, 4 lata – 4 minuty, itd. Podczas odmierzania czasu możemy przypominać dziecku o tym, ile czasu pozostało do końca i o dalszych etapach przerwy („Po zakończeniu odmierzania czasu i jeśli będziesz spokojny [wcześniej należy omówić z dzieckiem co to znaczy, np. „będziesz siedział w ciszy ze spokojnymi nogami i rękoma”], będziesz mógł wrócić do pokoju/do zabawy”). Metoda ta zawsze powinna odnosić się do konkretnych zachowań dziecka, być znana dziecku i często przypominana w sytuacjach, gdy zaczyna zachowywać się niepoprawnie.

Ostatnią z metod, czyli konsekwencja jako przejęcie kontroli fizycznej to kontrola fizyczna, która ma za zadanie powstrzymać niepożądane zachowanie dziecka, gdy inne metody są niewystarczające. Procedura ta nie ma na celu zadawanie bólu dziecku, pozbawiona jest jakiegokolwiek przemocy. Wykorzystywana jest u dzieci agresywnych, u których pojawiają się takie zachowania jak: bicie, uderzenie, gryzienie, kopanie, niszczenie przedmiotów lub mienia. Polega na objęciu dziecka i trzymaniu w pozycji umożliwiającej bezpośredni kontakt, tak aby mogło wyciszyć się i odzyskać panowanie nad własnymi emocjami. Podczas trzymania dziecka staramy się zachować spokój: nie krzyczymy, lecz co jakiś czas uspokajamy dziecko – do momentu, aż będziemy mieć pewność, że dziecko wyciszyło się i nie stanowi zagrożenia dla siebie i dla innych.

Aby świadomość ponoszenia konsekwencji za swoje zachowanie mogła się wykształcić, powinno się wprowadzić takie metody wychowawcze, które to umożliwią:

- wspólnie z dzieckiem opracuj zasady i reguły prawidłowego zachowania – można zrobić to w formie regulaminu, lub pojedynczych kartek z wizerunkiem lub napisem danej zasady;

- oceniaj zachowanie dziecka, a nie dziecko;
- rozmawiaj z dzieckiem na temat złego zachowania, odwołuj się do panujących zasad, mów o swoich odczuciach i emocjach;
- jasno określ dziecku konsekwencje za złamanie zasad i przypominaj o nich, gdy dziecko zaczyna się źle zachowywać;
- bądź konsekwentny w działaniu – reaguj zawsze tak samo na dane zachowanie dziecka, nie słuchaj sprzeciwów i protestów dziecka.

Efektywne konsekwencje powinny mieć określony czas trwania, być możliwe do osiągnięcia przez dziecko, a co najważniejsze, powinny być wdrażane i kończone przez rodzica. Tworząc system konsekwencji dla dziecka, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim wiek oraz poziom rozwoju i możliwości dziecka.

Podsumowując, przypomnijmy sobie, jakie mogą być konsekwencje wprowadzone przez rodziców za niepożądane zachowanie dziecka:

- odebranie przywileju, ulubionej aktywności;
- odroczenie możliwości otrzymania nagrody lub jej całkowite odebranie bez możliwości ponownego jej otrzymania;
- wykonanie przez dziecko nieatrakcyjnego dla niego zadania;
- przeproszenie osoby, której dziecko wyrządziło krzywdę;
- wyprowadzenie dziecka z atrakcyjnego dla niego miejsca na czas wyciszenia się zachowań niepożądanych;
- przejmowanie kontroli fizycznej, gdy dziecko jest agresywne i stanowi zagrożenie dla siebie i innych.

Dlaczego lepiej wybierać konsekwencje niż kary?

Celem kar jest wyłącznie ukaranie dziecka. Pojawiają się w momencie wystąpienia złego zachowania się dziecka. Rodzic w chwili wymierzania kary, nie zastanawia się nad konsekwencjami. Działa pod wpływem impulsu, negatywnych emocji. Efekt zazwyczaj jest krótkotrwały i nieprzynoszący oczekiwanych rezultatów. Zdarza się, że zachęca dziecko do rewanżu, zemsty, przez co zachowania niepożądane mogą się nasilać. Konsekwencje natomiast uczą dziecko ponoszenia odpowiedzialności za swoje działanie. Dziecko ma świadomość tego, jakie konsekwencje wynikają z konkretnego zachowania. Dzięki temu ma wpływ na swoje postępowanie, może wyciągać wnioski, uczyć się na błędach. To budzi w nim przekonanie, że należy przestrzegać ustalonych reguł i zasad, a za każde ich złamanie grozi konkretna konsekwencja.

Nagrody – czyli wzmacnianie pozytywne

A co w momencie, gdy nasze dziecko zachowuje się prawidłowo? Konsekwencją takiego postępowania, będzie wzmacnianie pozytywne, czyli nagradzanie dziecka. Nagroda jest pożądanym i przyjemnym następstwem dobrego zachowania, przestrzegania norm i zasad. Metodę nagradzania określa się mianem wzmocnienia pozytywnego. Stosuje się ją w momencie, gdy chcemy zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań lub reakcji poprawnych.

Co należy robić, gdy u dziecka wystąpi zachowanie pożądane?

1 Pochwal dziecko, za każde dobre zachowanie
Rodzice powinni zauważać każde pożądane zachowanie dziecka i nagradzać je. Jeżeli rodzice doceniają poprawne zachowania, to tym samym zwiększają częstotliwość występowania takich zachowań. Dziecko będzie wolalo zachowywać się poprawnie, ponieważ będzie pamiętało, iż za takie postępowanie otrzyma pochwałę bądź nagrodę.

2 Chwal dziecko w sposób naturalny i krótki
Należy pamiętać, aby chwalić dziecko w sposób zwięzły, bez dodatkowego wyolbrzymiania sytuacji. Po każdym pożądanym zachowaniu dziecka, należy niezwłocznie zareagować, chwając je w sposób normalny i niezbyt długi, np. „Super, że podzieliłeś się zabawką z kolegą”. Po czym przejść do kontynuowania własnej aktywności, która została przerwana. Dzięki temu nie nadajemy niezwykłości zachowaniom prawidłowym, a uczymy dziecko, iż takie zachowania powinny być naturalną formą postępowania.

3 Chwal dziecko za poprawne zachowanie co pewien czas
Uważa się, iż najbardziej efektywną formą wzmacniania jest ta, w której chwalimy dziecko sporadycznie. Gdy dziecko otrzyma pochwałę raz na jakiś czas, nie czuje się tak przyzwyczajone do nagród, jakby dostawało je bardzo często. Tym samym sporadyczne chwalenie dziecka, motywuje je bardziej do powtórzenia danego zachowania tak, aby móc zdobyć pożądaną nagrodę. Należy doceniać i chwalić dziecko w sposób nieprzewidywalny, to znaczy w takich sytuacjach, w których dziecko nie czuje się oceniane, a jego pozytywne zachowanie występuje w sposób naturalny.

4 Stosuj różne formy pochwały za pożądane zachowanie

Gdy rodzice chwala dziecko, powinni pamiętać, aby nazywać każde dobre zachowanie. Nie należy ograniczać się jedynie do słów „Pięknie/Dobrze/Super/Brawo/Podoba mi się”, a np.: „Pięknie posprzątałeś zabawki, brawo!”. Dzięki temu dziecko przyswaja wiedzę, za jakie dokładnie zachowanie otrzymuje pochwałę. Należy również pamiętać o tym, aby pochwała była naprawdę szczerą. Dziecko będzie odczuwać większą satysfakcję, gdy zauważy uśmiech i radość w postawie rodzica.

Chcąc kształtować pożądane zachowania dziecka, można stosować różne formy wzmocnień pozytywnych. W sytuacjach, gdy sama pochwała słowna nie wystarcza, możemy umówić się z dzieckiem, że za każde dobre postępowanie otrzyma nagrodę w postaci ulubionej zabawki lub przekąski. Jedną z technik terapeutycznych stosowanych przy wzmacnianiu pozytywnym jest gospodarka żetonowa. Metoda ta polega na wręczaniu dziecku punktów (np. żetonów, naklejek, odznak) za zachowanie, którego się od niego oczekuje. Zdobyte punkty dziecko może wymienić na nagrodę, która wcześniej została wspólnie z rodzicem wybrana (np. zabawka, balon, bańki mydlane, czekoladka, ciasteczko, bajka).

W terapii behawioralnej zazwyczaj wprowadza się 5 punktów, które dziecko zdobywa za każde pożądane zachowanie. Przed wprowadzeniem gospodarki żetonowej należy wspólnie z dzieckiem określić, za jakie zachowania otrzymuje się punkty, ustalić, co będzie pełniło funkcję punktów i wspólnie z dzieckiem wybrać nagrodę za zdobycie wszystkich przewidzianych punktów.

Przykłady wzmocnień pozytywnych:

- pochwała słowna (np. „Podoba mi się, jak...”, „Super, że zrobiłeś...”, „Bardzo dobrze...”, „Cieszę się, że...”, „Jestem z Ciebie dumny, bo...”);
- nagroda rzeczowa (ulubiona zabawka, naklejka, odznaka, balon, bańki mydlane);
- nagroda biologiczna (ulubiona stodka/stona przekąska);
- przydzielenie ważnego zadania do wykonania;
- wyznaczenie dziecka na pomocnika przy realizacji określonego zadania;
- propozycja atrakcyjnego spędzenia czasu wolnego;

Wzmacnianie pozytywne nie tylko zachęca dziecko do prawidłowego postępowania, ale także umacnia w dziecku wiarę we własne możliwości, dostarcza radości i dobrego samopoczucia, pogłębia więzi z rodzicem, realizuje dążenie do uznania i aprobaty. Jednak należy pamiętać, że nagradzanie dziecka nie jest jedyną metodą

wychowawczą i często nie wystarcza, aby wypracować z nim właściwe formy postępowania. Aby dziecko mogło nauczyć się prawidłowego zachowania, w odpowiedzi na niepożądane zachowanie, wprowadza się omówione wcześniej konsekwencje.

W Niepublicznym Punkcie Przedszkolnym „Effectis” każda grupa działa według zasad ustalonych wspólnie z dziećmi na początku roku. Podczas codziennego powitania zasady są powtarzane. Dzieci znają konsekwencje, jakie poniosą, jeżeli nie będą ich przestrzegać. Wiedzą również, że za dobre zachowanie otrzymają pod koniec dnia wybraną przez siebie nagrodę w formie ulubionej aktywności (np. puszczenie baniek), drobnej nagrody rzeczowej lub ulubionej przekąski. Dzięki takim rozwiązaniom dzieci są zmotywowane do pracy i przestrzegania reguł, a zachowania niepożądane pojawiają się znacznie rzadziej.

W procesie wychowawczym ważnymi czynnikami są nie tylko zrozumienie, szacunek, miłość, akceptacja, ale również wyznaczanie reguł, zasad i norm społecznych. Kiedy pokazujemy dziecku, jakie postępowanie jest akceptowalne, a jakie nie, uczy się ono norm dobrego zachowania. Dlatego tak ważnym aspektem w procesie wychowywania jest wprowadzenie konsekwencji w odpowiedzi na nieprzestrzeganie przez dziecko umówionych zasad. Kluczem do odpowiedniego postępowania się konsekwencjami jest zrozumienie, iż każde zachowanie dziecka powinno być wzmacniane pozytywnie lub negatywnie. W ten sposób, dziecko wyciąga wnioski i uczy się, jakie zachowania są respektowane, a jakich należy unikać.

mgr Magdalena Litwińczuk

psycholog

Artykuł opracowany został przez specjalistów z Niepublicznego Punktu Przedszkolnego „Effectis”.

„Effectis” Niepubliczny Punkt Przedszkolny dla dzieci z autyzmem
Warszawa, Ursynów, ul. Pod Lipą 1, lok. nr 2
+48 505 868 502, www.effectis.edu.pl

„Effectis” – placówka powstała z inicjatywy doświadczonych i dobrze zorientowanych w temacie zaburzeń ze spektrum autyzmu rodziców, którzy zmagają się z zaburzeniem swojego dziecka na co dzień. W połączeniu sił z kadrą wykwalifikowanych terapeutów oraz specjalistów, powstało wyjątkowe miejsce, niosące pomoc dzieciom z ASD i ich rodzinom.

KONKURS

Raduję się,
bo do przedszkola wędruję
- moje ulubione zajęcia w przedszkolu

„Effectis” Terapeutyczny Punkt Przedszkolny dla dzieci z autyzmem
w Warszawie w partnerstwie z magazynem „Świat Przedszkolaka”
zaprasza dzieci w wieku przedszkolnym (3 - 7 lat) do udziału
w konkursie plastycznym.

Zadanie konkursowe polega na wykonaniu przez dziecko pracy plastycznej
w technice dowolnej, przedstawiającej ulubione zajęcia w przedszkolu.

Do wygrania:

- dla 5 osób konsultacje z wybranym specjalistą (psycholog, pedagog specjalny, neurologopeda, fizjoterapeuta),
- 5 nebulizatorów,
- 3 termometry bezdotykowe oraz 20 zestawów niespodzianek.

Szczegóły konkursu dostępne na
www.effectis.edu.pl

**Effectis – Terapeutyczny Punkt Przedszkolny
WARSZAWA – URSYNÓW**

**KONSULTACJE – DIAGNOZA – TERAPIA
– WSPARCIE W FORMIE ZDALNEJ (on-line)**

Placówka powstała z inicjatywy doświadczonych i dobrze zorientowanych
w temacie zaburzeń ze spektrum autyzmu rodziców, którzy zmagają się
z autyzmem swojego dziecka na co dzień. W połączeniu sił z kadrą
wykwalifikowanych nauczycieli, terapeutów i specjalistów, powstało
wyjątkowe miejsce, niosące pomoc dzieciom z ASD i ich rodzinom.

